

عنوان:

بررسی نقش تربیتی حضور مبلغین در مدارس

رویا سعادتی، نازیلا نورکند، زینب شفقت^۱

^۱. سطح ۲، حوزه علمیه صدیقه الکبری (س)، شهرستان تالش.

چکیده

اهمیت و ضرورت تربیت بر هیچ کس پوشیده نیست و چنانچه از آموزه‌های اسلامی در قرآن کریم و روایات معصومین استفاده می‌شود، تزکیه و تربیت از مباحث اصولی و محوری محسوب می‌شود. از آنجا که بحث تربیت از پیچیدگی‌های بسیاری برخوردار است و گستره تربیت و تفاوت‌های حاصل از آن مراتب بسیار زیادی دارد؛ تا جایی که فاصله بین والاترین انسان یعنی پیامبر خاتم و شقی‌ترین انسان‌ها را شامل می‌شود. با گسترش وسایل ارتباط جمعی و تبلیغات وسیع در سطح جهانی، استفاده از روش‌های متنوع برای تبلیغ مسائل دینی، ضروری است. کلاس‌داری تبلیغی، از روش‌ها و موضوعات تازه‌ی کلاس‌داری است که باید تفاوت آن با سایر روش‌ها روشن شود. این موضوع که تلفیقی از تبلیغ و کلاس‌داری است، حضور گسترده‌ی مبلغان در عرصه‌های فرهنگی را می‌طلبد که تأثیرات فراوانی دارد و نتایج خوبی هم از قبیل: آشنایی با مسایل دینی، هدایت دانش‌آموزان، تربیت اخلاقی و زمینه‌پرورش اخلاقی و... داشته است. در کلاس‌داری تبلیغی، با گذر زمان و تفاوت مخاطبان، همواره، روش‌ها تازه و در حال تغییر و تکامل‌اند و شاید همین عامل موجب شده تاکنون متن خاصی در این زمینه نوشته نشود. امروزه مبلغان حوزوی، همکاری گسترده‌ای را در زمینه تعلیم و تربیت قشر نوجوان با سایر مراکز فرهنگی شروع کرده‌اند و حضور آنان در مراکز زمینه‌هدایت را فراهم می‌کند. و همچنین حضور آنان در مدارس، باورها و رفتارهای اساسی دینی را، در وجود دانش‌آموزان نهادینه کرده و دانش‌آموزان رفتارهای ارزشی را در خود رشد می‌دهند.

کلیدواژه: آموزش، تربیت، تبلیغ، مبلغین، مدارس

مقدمه

در دنیای معاصر ، نیاز به دین و آموزه های آن ، بیش از هر زمان دیگر احساس می شود و علاقه به دین و مذهب که بتواند آرامش روحی و روانی را بر فرد و جامعه حاکم کند ، هرروز از اقصی نقاط جهان ابراز می گردد.

با توجه به این نیاز اساسی سراسری و همگانی ضرورت دارد که تبلیغ معارف اسلام ناب در حدی بسیار گسترده تر از گذشته در دستور کار قرار گیرد . برای تحقق این امر ضرورت دارد ، با توجه به مقتضیات زمان در روش های انتقال مفاهیم دینی باز خوانی دقیقی صورت گرفته ، شیوه هایی متنوع و جذاب ، برای علاقمند نمودن ملت ها و اقشارمختلف اجتماعی به آموزه های دینی ، تولید و مورد استفاده قرار گیرد . گرچه امروزه استفاده از بعضی روش های سنتی برای انتقال مفاهیم دینی ، همچنان از جاذبه لازم برای جذب مخاطبان برخوردار است ؛ لیکن برای جذاب تر ساختن روش های سنتی و تولید روش های جدید ، برای پوشش افزون تر گروه های مختلف مخاطبان ، پرداختن به ابداع روش های نو، ضرورت بیشتری یافته است . امید آنکه مربیان و مبلغان ارجمند در تربیت مخاطبان در مدارس توانمند تر و موفق تر عمل نموده ، جامعه را در مسیر رشد و تعالی دینی هدایت نمایند .

با بررسی منابع در این مورد تحقیقاتی انجام شده است ولی اکثریت این منابع جزئی هستند .

پس ضرورت دارد بررسی کنیم که نقش تربیتی مبلغین در مدارس تا چه حد بوده و هست.

سوال اصلی : نقش تربیتی حضور مبلغین در مدارس چگونه است ؟

هدف از این تحقیق این است که با حضور مبلغین در مدارس دانش آموز به شناخت جایگاه انسانی خود پی برد، و عشق به خدا ، قرآن و معصومین در وجود آنها نهادینه شود.

تدریس:

تدریس، فرایندی است که معلّم با بیان مستقیم، حقایق علمی را برای دانش آموز مطرح می کند^۱

بعضی نیز بین پرورش، آموزش و تدریس تفاوت قایل شده اند. آن ها می گویند پرورش یا تربیت، جریانی منظم و مستمر است که هدف آن رشد جسمانی، شناختی، اخلاقی و اجتماعی یا به طور کلی، رشد همه جانبه ی شخصیت دانش آموزان در جهت کسب و درک معارف بشری و هنجارهای مورد پذیرش جامعه و نیز کمک به شکوفا شدن استعداد آنان است. براین اساس، پرورش یک نظام است. اما آموزش برخلاف آن یک نظام نیست، بلکه فعالیتی است هدف دار و از پیش طراحی شده و هدفش فراهم کردن فرصت ها و موقعیت هایی است که امر یادگیری را درون یک نظام پرورشی تسهیل می کند و سرعت می بخشد. بنابراین آموزش، وسیله ای برای پرورش است.

آموزش ممکن است بدون حضور معلم و از طریق فیلم، رادیو، تلویزیون و سایر رسانه ها صورت گیرد و یا با حضور معلم در کلاس درس اتفاق افتد.^۲

آموزش، هرگونه فعالیتی است که از سوی یاد دهنده برای ایجاد یادگیری در یاد گیرنده صورت پذیرد.^۳

بنابراین می توان تدریس را اینگونه تعریف کرد:

«تدریس نوعی تعامل یا رفتار متقابل بین معلّم از یک طرف و فراگیر از طرف دیگر، براساس طراحی منظم و هدف دار، به منظور ایجاد تغییر در رفتار شاگرد است.»^۴

با توجه به عنوان «کلاس داری تبلیغ» تدریس نیز، تعریف دیگری می طلبد.

۱. حسن شعبانی، مهارت های آموزشی، ص ۱۲

۲. همان، ص ۹.

۳. رضا رجال زاده، روش شناسی در تدریس، ص ۱۸.

۴. حسین خنیفر، نگاهی دوباره به روش ها و فنون تدریس، ص ۷۳.

۴. قرار گرفتن در معرض تهاجم

فضای باز و پر مخاطره ی مجازی ؛ اعم از صفحات وب و شبکه های پیام رسان ، به دلیل وسعت و گستردگی خاص خود ، محل بهره برداری های گوناگون اند . یکی از استفاده های درون شبکه ای ، بهره گیری های مالکان و بانیان آن است که در اینجا به برخی از آنها اشاره می شود:

یک : جاسوسی اینترنتی

جاسوسی در فضای مجازی ، یکی از آسیب هایی است که با پیشرفت فناوری های نوین پدیدار شده است . این آسیب با توجه به گسترده بودن تعداد سایت های آموزشی نفوذ و هک و بالا رفتن تعداد نفوذ کننده ها و هکر ها و آمار بالای آسیب دیدگان این حوزه ، حکایت از رسوخ بیشتر این پدیده در جامعه دارد.

دو: زور گیری اینترنتی

برخی اعمال مجرمانه ، علاوه بر ظهور در فضای حقیقی در فضای مجازی نیز اتفاق می افتد . زورگیری مجازی که گاهی از آن به زورگیری اینترنتی تعبیر می شود ، یکی از این موارد است . این عمل مجرمانه که یکی از آسیب های جدی فضای مجازی می باشد ، عملی تهاجمی از سوی فرد مجرم است و به مجموعه فعالیت هایی گفته می شود که با هدف تحقیر و آزار دیگران از طریق اینترنت و ابزار دیجیتال انجام می شود.

انتشار تصاویر خصوصی ، ناسزا گویی ، تهدید ، انتشار تصاویر یا مکالمات خصوصی ، هک کردن صفحه ی شبکه اجتماعی و یا حمله به آن ارسال پیام تهدید آمیز و شایعه پراکنی از طریق اینترنت ، از انواع مختلف این جرم است . با توجه به ناشناس بودن افراد در شبکه های اجتماعی و زورگیری های اینترنتی ، در بسیاری از موارد قابل ردیابی نیستند.

که در این مواقع یک مبلغ ، متناسب با میزان حضورش در فضای مجازی با آن مواجه می شود . انفعال، یأس ، از بین رفتن تمرکز و از دست دادن مخاطبان نیز از عوارض این آسیب هستند.^۱

^۱.همان ، ص ۷۰.

نتیجه گیری

پیشینه تاریخی نظام تعلیم و تربیت در ایران، بیانگر ارتباط مستمر روحانیون با محیط های آموزشی بوده و میزان این ارتباطات در دوره های مختلف کم و زیاد شده است. زمانی همه فعالیت های آموزشی، منحصر به تعلیم اسلامی بوده و زمانی هم با رشد نیازهای جدید و تنوع اندیشه ها و تقاضاها در سطح اجتماع، این انحصار رو به کاهش گذاشت و پس از انقلاب اسلامی از میان پرورش یافتگان این مدارس که ارتباط خود را با روحانیت حفظ کرده بودند، کسانی به تاسیس مراکز آموزشی و مدارس نوین با رویکرد تربیت دینی پرداختند.

آموزش های اعتقادی در کنار انجام پررنگ مناسک و شعائر مذهبی و جدیت و دقت در گزینش و انتخاب دانش آموزان، مربیان و مشاوران پایه های تحصیلی و بهرهمندی از حضور روحانیون در کلاس های درس، مجالس اخلاق و اردوها، از ویژگی های مدارس بود، که با رویکرد دینی و مذهبی فعالیت می کردند.

ائمہ اطہار (ع) الگوهای رفتاری بی بدیلی برای اقشار جامعه بودند و امروز این وظیفه خطیر به عهده مبلغان و مربیان است. که با حضور خود در مدارس سبب آشنا کردن دانش آموزان با مسایل دینی و تربیت اخلاقی و پرورش آنها و به وجود آوردن زمینه هدایت در دانش آموزان می شوند.

فهرست منابع

قرآن

نهج البلاغه

کتب فارسی

۱. اسماعیلی مبارکه ، محمد ، روش تدریس و کلاس داری تبلیغی ، قم: دفتر مطالعات و پژوهش های تبلیغی ، معاونت تبلیغ و آموزشی کاربردی حوزه های علمیه ، ۱۳۹۱ ش.
۲. خنیفر ، حسین ، نگاهی دوباره به روش ها و فنون تدریس ، قم: بوستان کتاب ، ۱۳۸۱ ش.
۳. رحال زاده ، رضا ، روش شناسی در تدریس ، تهران : ترمه ، ۱۳۶۴ ش.
۴. شریعتی ، محمد باقر ، فن مناظره، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج) ، مرکز تخصصی امامت و مهدویت، ۱۳۸۹ ش.
۵. شعبانی ، حسن ، مهارت های آموزش و پرورش (روش ها و فنون تدریس)، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها ، ۱۳۶۴ ش.
۶. شیخ الاسلام ، سید حسن ، غررالحکم ، قم : انتشارات انصاریان ، ۱۳۷۸ ش.
۷. کلینی، محمد بن یعقوب ، الکافی، بی جا: موسسه قائم آل محمد (عج)، ۱۳۸۵ ش.
۸. مجلسی ، محمد باقر، بحارالنوار ، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۲ ش.
۱۰. نوری، محمد تقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۰، قم: موسسه آل البيت، چاپ اول، ۱۴۰۲ ق.

مجله

۱۱. نبوی، محمد حسن، «ماهنامه اطلاع رسانی، پژوهشی و آموزشی مبلغان»، سال هجدهم، شماره ۲۰۹، آذر و در ماه ۱۳۹۵ ش.

۱۲. نبوی، محمد حسن، «ماهنامه اطلاع رسانی، پژوهشی و آموزشی مبلغان»، سال بیستم، شماره ۲۱۳، مهر و آبان ۱۳۹۷ ش.

۱۳. نبوی، محمد حسن، «ماهنامه اطلاع رسانی، پژوهشی و آموزشی مبلغان»، سال بیستم، شماره ۲۳۲، مهر و آبان ۱۳۹۷ ش.